

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

2020
ετήσια
έκθεση
για την ποιότητα
της ανώτατης
εκπαίδευσης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

© ΕΘΑΑΕ, 2021

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0.

Για να δείτε αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριστέιδου 1 & Ευριπίδου 2 - 105 59 Αθήνα

1ος - 4ος όροφος

T: +30 210 9220944 - W: www.ethaae.gr - E: secretariat@ethaae.gr

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς:

ΕΘΑΑΕ (2020), Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης. Συνοπτική παρουσίαση. Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση παρουσιάζουμε την πρώτη Έκθεση της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης για το 2020.

Η ανεξάρτητη Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης θεσμοθετήθηκε με τον νόμο 4653/20 (ΦΕΚ 12Α/24-1-2020) ως συνέχεια και μετονομασία της ΑΔΙΠ, με ταυτόχρονη αναβάθμιση του ρόλου της και αύξηση των αρμοδιοτήτων της. Κύρια αποστολή της είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση και στο πλαίσιο αυτό η ΕΘΑΑΕ:

- α. Συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση και στην κατανομή της επιχορήγησης των ΑΕΙ και
- β. Αξιολογεί και πιστοποιεί την ποιότητα της λειτουργίας των ΑΕΙ.

Το 2020, έτος και πρώτης λειτουργίας της Αρχής, υπήρξε αναμφισβήτητη ιδιαίτερη χρονιά για τον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς, λόγω της αιφνίδιας εμφάνισης και ραγδαίας εξάπλωσης του covid-19, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης σε όλη τον κόσμο και στη χώρα μας ανέστειλαν -στις αρχές της άνοιξης του 2020- προσωρινά τη λειτουργία τους, επηρεάζοντας πάνω από 220 εκατομμύρια φοιτητές, πλήθος ερευνητών, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Έτσι, τα Πανεπιστήμια αναγκάστηκαν να λειτουργήσουν σε ένα πρωτόγνωρο περιβάλλον εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσαρμόζοντας την ακαδημαϊκή, κυρίως, λειτουργία τους σε ένα πλαίσιο σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης και συνδυασμού εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης και πληροφόρησης με ψηφιακά εργαλεία και χρήση ΤΠΕ. Το φαινόμενο και οι επιπτώσεις της πανδημίας βρίσκεται, δυστυχώς, σε εξέλιξη και μένει να ερευνηθεί σε βάθος, ωστόσο τα πρώτα συμπεράσματα από μελέτες στην Ελλάδα και το εξωτερικό δείχνουν ότι τα ιδρύματα βρίσκονται αντιμέτωπα με πλήθος προκλήσεων σε βραχυπρόθεσμο και μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς. Οι προκλήσεις αυτές προδιαγράφουν ένα πλήγμα ενεργειών, των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον οργανωσιακό πυλώνα των ιδρυμάτων. Οι ίδιες αυτές προκλήσεις συνιστούν, όμως, και ευκαιρίες για την υιοθέτηση νέων τρόπων διδασκαλίας, έρευνας και αλληλεπίδρασης του Πανεπιστημίου με την κοινωνία.

Το 2020 υπήρξε, επιπρόσθετα, έτος προσαρμογής

για 11 από τα 24 Πανεπιστήμια της Ελλάδας, τα οποία κλήθηκαν να λειτουργήσουν με τη νέα ακαδημαϊκή τους συγκρότηση, σε εφαρμογή των αλλαγών του 2018 και 2019, και να αναπτύξουν νέα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) παράλληλα με τα ήδη λειτουργούντα προγράμματα των πρώην ΤΕΙ. Η ΕΘΑΑΕ παρακολουθεί την πορεία των νέων Τμημάτων και καταγράφει τα προβλήματα και τις προσπάθειες για την αντιμετώπισή τους τόσο από τις διοικήσεις των Ιδρυμάτων όσο και από το Υπουργείο Παιδείας.

Στο νέο αυτό απαιτητικό περιβάλλον, η ΕΘΑΑΕ, αφού ολοκλήρωσε τη συγκρότηση του Ανώτατου Συμβουλίου και του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης με ιδιαίτερος αξιόλογους επιστήμονες της ημεδαπής και της αλλοδαπής, προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, για την εκπλήρωση της αποστολής της και των βασικών της αρμοδιοτήτων. Προσάρμοσε τάχιστα, με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο, τη διαδικασία της πιστοποίησης για επιθεώρηση με ηλεκτρονικά μέσα, ώστε το έργο της πιστοποίησης των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και των ΠΠΣ να προχωρήσει απρόσκοπτα, χωρίς την ανάγκη της φυσικής παρουσίας των εμπειρογνομώνων από το εξωτερικό.

Επίσης, το 2020 η ΕΘΑΑΕ, μετά από σχετικές αποφάσεις των δύο Συμβουλίων, υλοποίησε μεταξύ άλλων τα εξής:

- ✓ Σύνταξη σειράς κριτηρίων για την ίδρυση, μετονομασία, αλλαγή έδρας των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και κριτηρίων για την υπαγωγή προγραμμάτων σπουδών στο άρθρο 46 του ν.4485/17,
- ✓ Σύνταξη των αντικειμενικών κριτηρίων κατανομής της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ καθώς και κριτηρίων κατανομής νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ,
- ✓ Σύνταξη δύο νέων προτύπων ποιότητας για την πιστοποίηση (α) Ξενογλωσσών Προγραμμάτων Σπουδών και (β) Νέων Προγραμμάτων Σπουδών,
- ✓ Σχεδιασμός της χρηματοδότησης δύο Πράξεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ενίσχυση των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ καθώς και για τον εθνικό μηχανισμό ιχνηλάτησης αποφοίτων,
- ✓ Οργάνωση και διεξαγωγή, κατά το 2ο

εξάμνηο του 2020, 7 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, 56 πιστοποιήσεων ΠΠΣ και της πρώτης πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΣ,

- ✓ Αναδιοργάνωση της εσωτερικής λειτουργίας της Αρχής, με προσαρμογή της στο νέο θεσμικό πλαίσιο του ν. 4653/2020.

Επιδεικνύοντας γρήγορα αντανακλαστικά στις νέες συνθήκες της πανδημίας, η ΕΘΑΑΕ προσαρμόστηκε στις νέες απαιτήσεις, χωρίς να υστερήσει ποσοτικά και ποιοτικά στην παροχή των υπηρεσιών της και στη συνεργασία της με τους εμπλεκόμενους φορείς, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την υγεία και την ασφάλεια του προσωπικού της.

Με όπλο την τεχνογνωσία της και την προσαρμοστικότητα της, η Εθνική Αρχή θα συνεχίσει να βρίσκεται δίπλα στα ΑΕΙ της χώρας και να συνδράμει με κάθε πρόσφορο τρόπο στη διασφάλιση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης και στη βελτίωση της εικόνας των ελληνικών πανεπιστημίων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από ομάδα εργασίας και εγκρίθηκε ομόφωνα στη συνεδρίαση με αριθμ. 24/27-11-2021 του Ανωτάτου Συμβουλίου της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων και την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Περικλής Α. Μήτκας

Σύνοψη

Εισαγωγή

Στο πρώτο μέρος της έκθεσης αποτυπώνονται οι διεθνείς εξελίξεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης και παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας, σε σχέση με τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς τα σημαντικότερα μεγέθη και δείκτες. Τα δεδομένα προέρχονται από διεθνώς αναγνωρισμένες πηγές, όπως ο ΟΟΣΑ, η UNESCO, η Eurostat, η ΕΛΣΤΑΤ, η ΕΥΑ, η Scimago και το ΕΚΤ, καθώς και από τη βάση δεδομένων της ΕΘΑΑΕ. Το πρώτο μέρος της έκθεσης ολοκληρώνεται με αναφορά σε ορισμένα επίκαιρα θέματα και τις εξελίξεις από τον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Στο δεύτερο μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις που πραγματοποίησε η Αρχή κατά το έτος 2020. Η ΕΘΑΑΕ, με τις διευρυμένες αρμοδιότητες που της απένειμε ο ν.4653/2020, υλοποίησε δράσεις για τη διασφάλιση ποιότητας και άσκησε τη γνωμοδοτική της λειτουργία προς το ΥΠΑΙΘ για θέματα όπως η κατανομή πόρων στα ΑΕΙ και οι αλλαγές στον ακαδημαϊκό χάρτη της χώρας.

Στο τρίτο μέρος της έκθεσης παρουσιάζεται η εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της Αρχής καθώς και οι δραστηριότητες που ανέπτυξε για την εκπλήρωση της αποστολής της και την επίτευξη των στόχων της.

Α΄ Μέρος: Διεθνής ανασκόπηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το ποσοστό κατόχων πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και διεθνώς σημειώνει διαχρονική αύξηση.

Από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ και της Eurostat προκύπτει ότι το επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης του πληθυσμού, διεθνώς, εμφανίζει διαχρονικά ανοδική τάση, τόσο στις ηλικίες 25-34 όσο και στις ηλικίες 25-64. Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, τα άτομα ηλικίας 25-34 διαθέτουν κατά μέσο όρο υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης απ' ό,τι τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερτερούν αριθμητικά έναντι των ανδρών.

Στην Ελλάδα, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34 βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ: 42% έναντι 45% στον ΟΟΣΑ. Αντίθετα, στις ηλικίες 25-64 το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται σημαντικά: 32% έναντι 40% στον ΟΟΣΑ.

Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8) υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών κατά 15%. Ωστόσο, η αμοιβή των γυναικών με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχεται μόλις στο 78% των αποδοχών των ανδρών.

Η απασχόληση των πτυχιούχων στην Ελλάδα βρίσκεται σε σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο από αυτό των χωρών της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ.

Η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ τόσο στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (76%) όσο και των νέων αποφοίτων ηλικίας 25-34 (73%) (επίπεδα 5-8) απέχοντας 12 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών αυξάνει τις πιθανότητες απασχόλησης κατά 7%, σε σύγκριση με τις πιθανότητες των κατόχων πρώτου πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η κατοχή διδακτορικού τίτλου κατά 13%.

Όσον αφορά στις αποδοχές των πτυχιούχων, η Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ απέχοντας 16 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η ανεργία των πτυχιούχων, ιδιαίτερα των νέων, παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, ενώ η ανεργία των πτυχιούχων συνολικά στην Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών της ΕΕ28, παρόλο που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των ετών 2016-2020.

Η ανεργία πτυχιούχων γυναικών στην Ελλάδα υπερβαίνει αυτή των ανδρών κατά σχεδόν 20 ποσοστιαίες μονάδες.

Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι οι επιλογές φοιτητών παρουσιάζουν σημαντική απόκλιση από εκείνες στην ΕΕ, με μεγαλύτερη προτίμηση προς τις κοινωνικές και τις ανθρωπιστικές επιστήμες και σημαντικά μικρότερη για επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Επισημαίνεται ότι η προτίμηση για επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,42% των προτιμήσεων) εμφανίζεται κατώτερη των αναγκών της αγοράς εργασίας και των προοπτικών που διαγράφονται για δεξιότητες του μέλλοντος.

Ενώ ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ελλάδα παραμένει μεταξύ των μεγαλύτερων στις χώρες της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ, ο αριθμός των αποφοίτων είναι ο χαμηλότερος.

Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών σε σχέση με τον πληθυσμό της. Βεβαίως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι επειδή η μέτρηση γίνεται επί των εγγεγραμμένων φοιτητών και ένα μεγάλο ποσοστό από αυτούς θεωρούνται μη ενεργοί, η σύγκριση δεν αποτυπώνει ακριβώς την πραγματικότητα. Για τους ίδιους λόγους, το ποσοστό των αποφοίτων στο σύνολο των φοιτητών ετησίως (8,91%) παραμένει το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και υπολείπεται σημαντικά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (25%).

Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι το γεγονός ότι στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερο το ποσοστό των ανδρών έναντι των γυναικών στον πρώτο κύκλο σπουδών σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, τόσο στο πλήθος των αποφοίτων όσο και στις μεταπτυχιακές σπουδές, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών.

Το διδακτικό προσωπικό στην Ελλάδα παραμένει το πλέον ολιγάριθμο σε σχέση με τον φοιτητικό πληθυσμό και παρουσιάζει τη δυσμενέστερη αναλογία μεταξύ γυναικών και ανδρών, μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ.

Η Ελλάδα παραμένει η χώρα με τη μεγαλύτερη αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα απέχοντας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 28 μονάδες. Η αναλογία αποβαίνει δυσμενής λόγω του σχετικά υπεράριθμου φοιτητικού πληθυσμού, ο οποίος περιλαμβάνει τους μη ενεργούς φοιτητές. Επιπλέον, η Ελλάδα παρουσιάζει τη δυσμενέστερη αναλογία ανδρών/γυναικών στο διδακτικό προσωπικό, με πολύ μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών στο διδακτικό προσωπικό (64,3%) έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το ποσοστό διδασκόντων με ηλικία κάτω των 35 ετών (3,30%) είναι ιδιαίτερα χαμηλό (το χαμηλότερο στην Ευρώπη), εξ αιτίας της

σημαντικής υστέρησης στις προσλήψεις νέων μελών ΔΕΠ στα χρόνια της οικονομικής κρίσης.

Αρνητικές αποκλίσεις παρατηρούνται, επίσης, στο ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνόλου του πληθυσμού, όπου η Ελλάδα υπολείπεται κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Η δημόσια χρηματοδότηση στην Ελλάδα σημειώνει αύξηση σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Η χρηματοδότηση των πανεπιστημίων με βάση την απόδοσή τους και τα μοντέλα κατανομής της χρηματοδότησης αποτελούν δύο από τα θέματα τα οποία, σύμφωνα με την έκθεση της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUA) για το 2020/21, συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των κρατών και των ιδρυμάτων. Ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο (πλην Σκωτίας) έχει ανακοινωθεί από την κυβέρνηση της χώρας μια μεγάλη αναθεώρηση του πλαισίου κατανομής της χρηματοδότησης για την έρευνα (Research Excellence Framework).

Παράλληλα καταγράφεται έντονο ενδιαφέρον (α) για τη χρηματοδότηση των υποδομών και ειδικά των τεχνολογικών υποδομών λόγω και της πανδημίας, η οποία ανάγκασε τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να διεξάγουν την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω του διαδικτύου, αλλά και (β) για τη διάθεση της χρηματοδότησης σε συνδυασμό με την αύξηση της αποδοτικότητας.

Η δημόσια χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ενώ κατέγραφε τα χαμηλότερα ποσοστά στην ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία της EUA για το 2018, με ταυτόχρονη αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού, κατά το έτος 2020 σημείωσε μικρή αύξηση, ιδίως στη μισθοδοσία προσωπικού, με την ετήσια επιχορήγηση των λειτουργικών δαπανών από το Υπουργείο Παιδείας να παραμένει στα ίδια επίπεδα με προηγούμενα έτη.

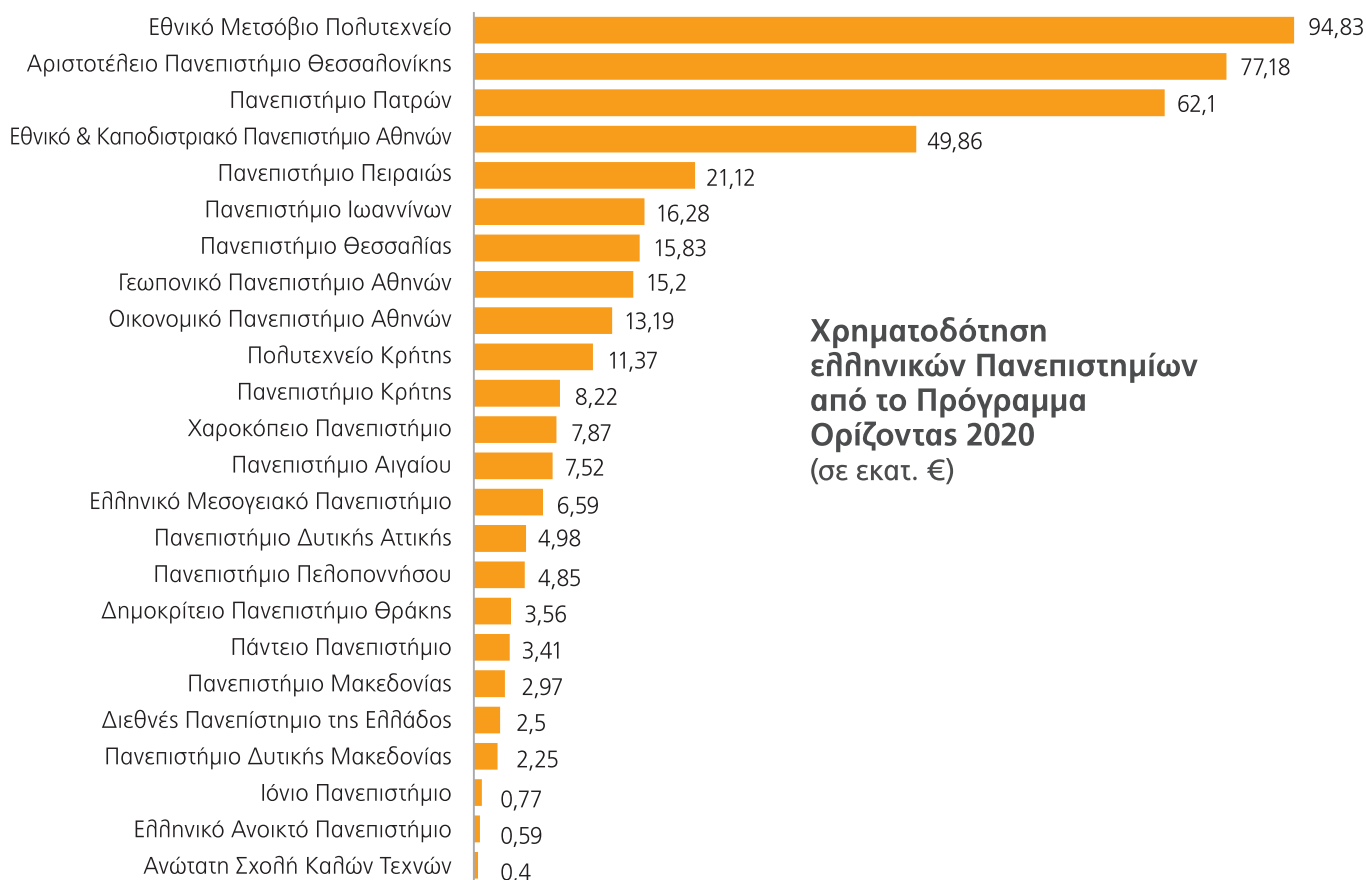
Η έρευνα στα ελληνικά ΑΕΙ σημειώνει σχετικά καλές επιδόσεις, οι οποίες ενισχύονται από την ενεργή συμμετοχή των ΑΕΙ στα ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα.

Η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται σε σχετικά υψηλή θέση (18η) ως προς το πλήθος των επιστημονικών δημοσιεύσεων μεταξύ 52 ευρωπαϊκών χωρών και στη 17η θέση ως προς την αναλογία αναφορών ανά δημοσίευση. Ωστόσο, σχετικά χαμηλή (σε σύνολο 28 χωρών) είναι η επίδοση της χώρας (26η) ως προς την αναλογία πλήθους δημοσιεύσεων ανά ερευνητή.

Η ερευνητική χρηματοδότηση εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, αλλά οι δαπάνες για Έρευνα

και Ανάπτυξη στην Ανώτατη Εκπαίδευση σημείωσαν αύξηση από το προηγούμενο έτος, ενώ το σύνολο του ερευνητικού δυναμικού της ανώτατης εκπαίδευσης αυξήθηκε από το προηγούμενο έτος παραμένο-

ντας, ωστόσο, σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό του 2015. Η συμμετοχή των ελληνικών ΑΕΙ στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα είναι αρκετά υψηλή και υπερβαίνει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 1,4%.

Χρηματοδότηση ελληνικών Πανεπιστημίων από το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 (σε εκατ. €)

Οι διδάκτορες-νέοι ερευνητές στην Ελλάδα μεταναστεύουν προς αναζήτηση σταθερής απασχόλησης στο αντικείμενό τους, ενώ σημειώνουν το έλλειμμα καινοτομίας και αντίστοιχων θέσεων στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής εγκεφάλων αφορά ειδικά στην κατηγορία των διδασκόντων και σύμφωνα με τις μελέτες συνδέεται τόσο με την ύπαρξη θεσμοθετημένων θέσεων ερευνητών στον ακαδημαϊκό χώρο, όσο και με την αναγνώριση του επαγγελματίως ερευνητή στις επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα μελετών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου και τα σχετικά συμπεράσματα τους παρουσιάζονται παρακάτω:

- Ως προς το εκπαιδευτικό προφίλ των μεταδιδασκόντων προκύπτει ότι σε ποσοστό άνω του 75% και για τα 3 επίπεδα της ανώτατης εκπαίδευσης έχουν αποκτήσει τον τίτλο τους από ελληνικά ιδρύματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό τίτλων από ιδρύματα του εξωτερικού καταγράφεται στις μεταπτυχιακές σπουδές (23%).

- Μεταξύ ερευνητών και συνεργαζόμενων μελών ΔΕΠ/ΕΠ/Ερευνητών διαπιστώθηκε ότι υπήρχε προηγούμενη συνεργασία με το ίδρυμα (81,6%) ενώ ποσοστό κάτω του 16% δήλωσαν ότι πρόκειται για νέα συνεργασία.
- Σε σχέση με την αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής επιστημονικού δυναμικού προκύπτει ότι ένα 28% των μεταδιδασκόντων διέμεινε στο εξωτερικό τα τελευταία 5 έτη, ενώ οι λόγοι για αυτούς ήταν οι εξής: α) επαγγελματικοί (59,1%), β) σπουδές (30,3%), γ) η οικονομική συγκυρία (7,6%) και δ) άηθοι προσωπικοί λόγοι (3%).
- Σε ποσοστό 24,2% οι μεταδιδάκτορες δήλωσαν ότι αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα, προκειμένου να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένη χρηματοδοτούμενη δράση, ενώ 53% είχαν ήδη επιστρέψει. Αξίζει να αναφερθεί -συνδυαστικά με τη διαπίστωση αυτή- ότι η εν λόγω δράση απέτρεψε την αναζήτηση απασχόλησης στο εξωτερικό σε ποσοστό 33,9%, ωστόσο το 36,4% των

μεταδιδάκτορων δήλωσε πως συνεχίζει να σκέφτεται αυτό το ενδεχόμενο. Το ερώτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό. Οι τρεις πλέον σημαντικοί λόγοι είναι η αναζήτηση συγκεκριμένου είδους απασχόλησης με ερευνητικό/ακαδημαϊκό αντικείμενο, η υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα και οι προοπτικές επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Τέλος, οι μεταδιδάκτορες υπογραμμίζουν τη σημασία που θα είχε η προκήρυξη μόνιμων ερευνητικών θέσεων (97,1%), η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των προκηρύξεων (92,5%), η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της υποτροφίας (88,7%), ο μεγαλύτερος προσανατολισμός της δράσης στην καινοτομία (81,2%) και η σύνδεση με τις επιχειρήσεις (67,8%) μεταξύ άλλων για την αντιμετώπιση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού.

Η Ελλάδα εμφανίζει σχετική υστέρηση ως προς τις επιδόσεις της στους ευρωπαϊκούς δομικούς δείκτες για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση αποτυπώνεται η πρόοδος των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης ως προς την επίτευξη ευρωπαϊκών στόχων μέσω 35 δομικών δεικτών εστιασμένων στις ευρωπαϊκές πολιτικές για την εκπαίδευση. Η πρόοδος καταγράφεται με βάση δείκτες, όπως είναι α) η διεύρυνση συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση, β) η παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών, γ) η αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση, δ) η ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και ε) οι μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων.

Επιπλέον, μοιλονότι η αξία της κινητικότητας στην ανώτατη εκπαίδευση είναι τεκμηριωμένη, σε αρκετές περιπτώσεις εμποδίζεται από παράγοντες όπως οι γλωσσικές ικανότητες των συμμετεχόντων, η έλλειψη δυνατότητας μεταφοράς της χρηματοδότησης για κινητικότητα από χώρα σε χώρα στο πλαίσιο του ΕΧΑΕ, η αναγνώριση των προσόντων και η παροχή εμπειριστατωμένων πληροφορήσεων και καθοδήγησης. Ως εκ τούτου, έχουν θεσπιστεί τρεις (3) δομικοί δείκτες για τη συστηματική παρακολούθηση της πρόοδου ως προς την κινητικότητα: α) η δυνατότητα μεταφοράς της χρηματοδότησης (φορητότητα) από χώρα σε χώρα, β) το ποσοστό των ιδρυμάτων που χρησιμοποιούν το ECTS και γ) η αυτόματη αναγνώριση των προσόντων.

Μόνο σε 10 εθνικά συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης υπάρχει δυνατότητα αυτόματης αναγνώρισης προσόντων, ενώ σε 15 περιπτώσεις αυτή γίνεται μερικώς και σε 16 συστήματα δεν γίνεται καθόλου. Σε 33 συστήματα καταγράφεται πλήρης εφαρμογή του ECTS ενώ σε 6 περιπτώσεις εφαρμόζεται κάποιο εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη καθιερώσει σύστημα αυτόματης αναγνώρισης προσόντων, παρακολούθησης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών, αναγνώρισης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης καθώς και φορητότητας της χρημα-

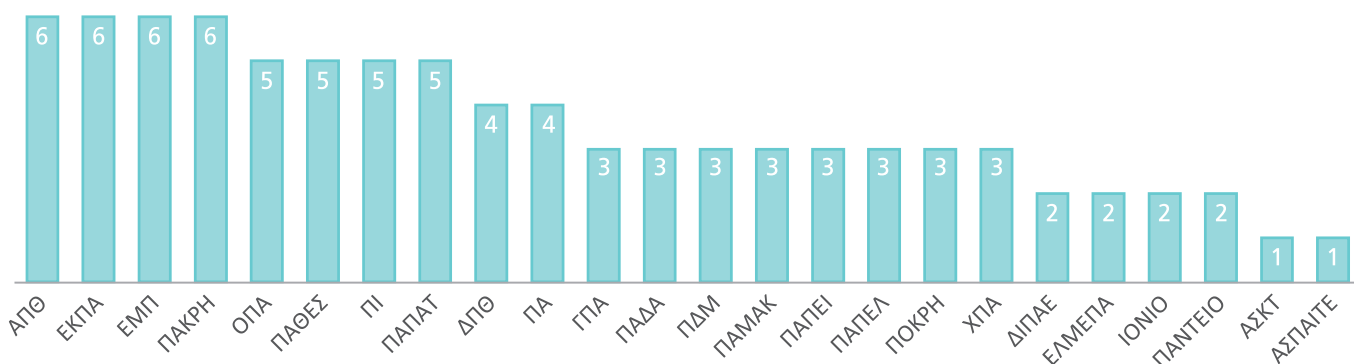
Δείκτες παρακολούθησης στόχου αποφοίτων ηλικίας 30-34	Ελλάδα
1. Διεύρυνση συμμετοχής υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση	✓
2. Παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών	
3. Αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση	
4. Ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας	
5. Μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων και κοινωνικά κριτήρια	
Δείκτες παρακολούθησης στόχου απασχολησιμότητας αποφοίτων	Ελλάδα
1. Συστηματική παρακολούθηση αναγκών αγοράς εργασίας	✓
2. Συμμετοχή εργοδοτών στις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας	✓
3. Απαιτήσεις ή κίνητρα για πρακτική άσκηση όλων των φοιτητών	
4. Συμβουλευτική σταδιοδρομίας για όλους τους φοιτητές των ΑΕΙ	✓
5. Συστηματική διενέργεια ερευνών αποφοίτων	

τοδότησης, ενώ έχει σημειώσει πρόοδο στην παρακολούθηση της απασχολησιμότητας, τη διασφάλιση ποιότητας, την καθιέρωση του ECTS, τη συμμετοχή των υποεκπροσωπούμενων ομάδων και πρόκειται να εφαρμόσει μηχανισμό χρηματοδότησης με βάση την απόδοση των Ιδρυμάτων.

Η παρουσία των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς λίστες κατάταξης παραμένει σχετικά σταθερή, παρά τις διακυμάνσεις της θέσης τους μεταξύ των οίκων αξιολόγησης.

Η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις κύριες διεθνείς κατατάξεις των οίκων ARWU, THE, QS, Scimago, URAP και Webometrics, παρουσιάζει κάποιες διακυμάνσεις, ενώ παραμένει σχετικά σταθερή από τη δεύτερη εκατοντάδα και κάτω, με βάση τα πιο πρόσφατα δημοσιοποιημένα στοιχεία. Παρατηρείται ότι, μεταξύ των ελληνικών πανεπιστημίων, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Πανεπιστήμιο Κρήτης βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις, ωστόσο σημειώνονται αρκετές διακυμάνσεις ως προς τη σειρά κατάταξης ανάλογα με τον οίκο αξιολόγησης. Μελετώντας την κατάταξη των ελληνικών

πανεπιστημίων στους συγκεκριμένους οίκους αξιολόγησης, διαπιστώνεται ότι στο σύνολό τους τα ελληνικά πανεπιστήμια βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις, κυρίως στον οίκο SCImago και Webometrics, ενώ σε πιο χαμηλές θέσεις βρίσκονται στους οίκους ARWU, THE και QS. Πιθανώς η έρευνα φήμης των οίκων THE και QS, καθώς και η μεγάλη εστίαση σε αριθμό κατόχων Nobel του οίκου ARWU να αποτελούν τους λόγους για τις χαμηλότερες θέσεις. Αντιθέτως, όταν υπάρχει ένα μεγαλύτερο εύρος κριτηρίων που βασίζονται κυρίως σε δημοσιεύσεις, ετεροαναφορές και την επίδραση ιστοσελίδας (backlinks) τα ελληνικά πανεπιστήμια μπορεί να σημειώνουν αναλογικά υψηλότερη θέση.

Οι συνθήκες της πανδημίας οδήγησαν τα ιδρύματα να αντιμετωπίσουν πλήθος προκλήσεων για τη βέλτιστη αξιοποίηση της τεχνολογίας σε ακαδημαϊκό και οργανωσιακό επίπεδο.

Οι πρώτες έρευνες από φορείς, όπως American Council on Education, European Association for International Education, Erasmus Student Network, Quacquarelli Symonds, American Association for Collegiate School of Business, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, και από πλειάδα ερευνητών έχουν ήδη διεξαχθεί σε μεγάλη κλίμακα. Οι έρευνες καταγράφουν τις επιπτώσεις της πανδημίας και τους προβληματισμούς των ιδρυματικών διοικήσεων για σειρά θεμάτων τόσο ακαδημαϊκών (π.χ. εκπαιδευτική διαδικασία, κινητικότητα, πρακτική άσκηση) όσο και οργανωσιακών (π.χ. ανάγκη τεχνογνωσίας διαχείρισης κρίσεων, διασφάλιση ποιότητας, υποστήριξη προσωπικού), αλλά και τους τρόπους αντίδρασης/ανταπόκρισης και τις πρωτοβουλίες των ιδρυμάτων, τις εντυπώσεις και την εμπειρία των φοιτητών και τις επιπτώσεις στους ερευνητές. Ταυτόχρονα, οργανισμοί, όπως η UNESCO και η Παγκόσμια Τράπεζα, εξέδωσαν οδηγίες και σημεία προσοχής ως προς την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (λόγω COVID-19), τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από ιδρύματα, φοιτητές, μαθητές και διδάσκοντες.

Από τις μελέτες αυτές εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα

ιδρύματα βρίσκονται αντιμέτωπα με πλήθος προκλήσεων σε βραχυπρόθεσμο και μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς, οι οποίες προδιαγράφουν ένα πλήγμα ενεργειών, των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον οργανωσιακό πυλώνα των ιδρυμάτων.

Η Ελλάδα συμμετέχει για πρώτη φορά στο ευρωπαϊκό και εθνικό σύστημα ικνηλάτησης της επαγγελματικής πορείας αποφοίτων.

Η ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Ικνηλάτησης Αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης βασίζεται στη σχετική Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ και υποστηρίζει τη συνεργασία με τα υφιστάμενα συστήματα ικνηλάτησης αποφοίτων των ιδρυμάτων ώστε να ευνοούνται οι συνέργειες. Η Ελλάδα συμμετέχει στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία με εθνικό σημείο αναφοράς την ΕΘΑ-ΑΕ, η οποία έχει τη θεσμική αρμοδιότητα (ν.4653/20). Σημαντικό θα είναι το όφελος για τη χώρα μας από την πρωτοβουλία για την ευρωπαϊκή παρακολούθηση αποφοίτων αφού α) αναπτύσσεται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ικνηλάτησης Αποφοίτων (ENGT) σε ευθυγράμμιση με τη Σύσταση του Συμβουλίου του 2017, προκειμένου να προαχθεί η συνεργασία, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών και ο καλύτερος δυνατός συντονισμός μεταξύ των εθνικών

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

25
ΑΕΙ

427
Τμήματα

430
ΠΠΣ

1110
ΠΜΣ

291
ΠΔΣ

69
Τμήματα
Integrated
Master

Φοιτητές

794.107

Διδακτικό
Προσωπικό

19.861

Αναλογία
διδασκομένων/
διδασκόντων

1:40

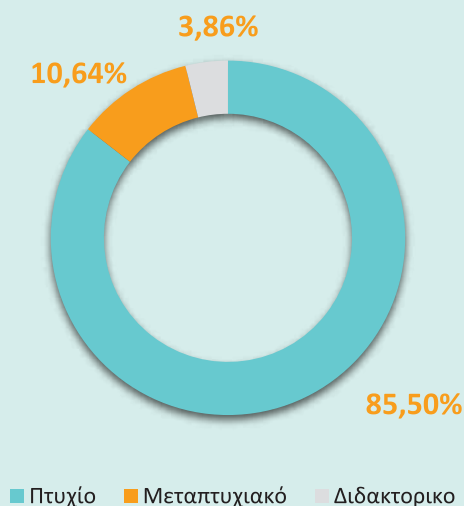
153
Νέα
Τμήματα
(2019/20)

37
Σε αναστολή
(2019)

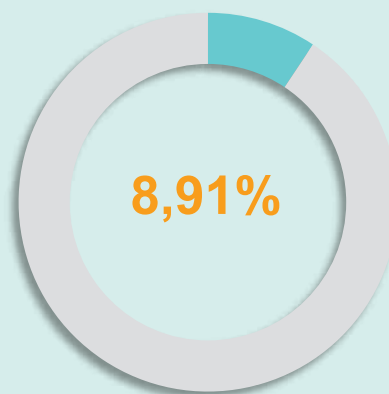
% Κατανομή Φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα

% Φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών

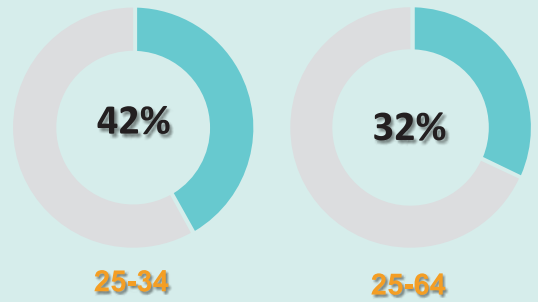
Απόφοιτοι προς Φοιτητές

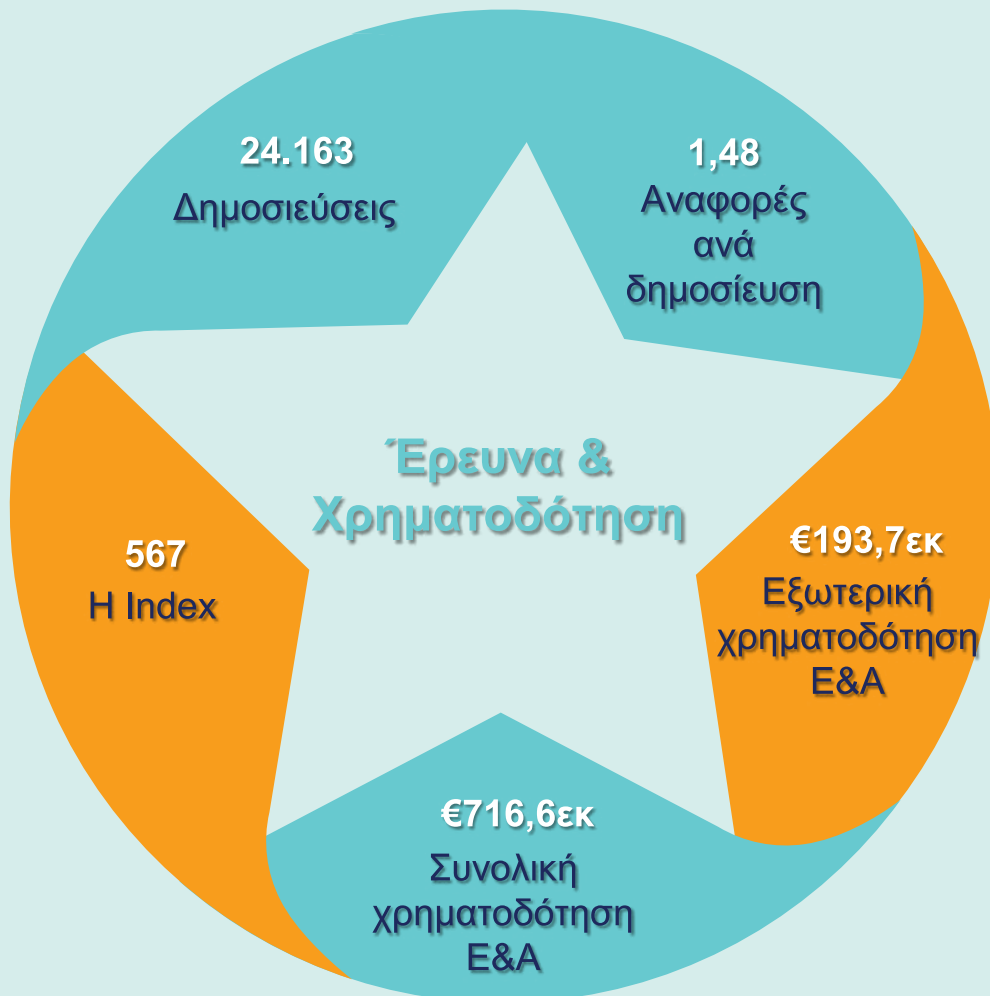
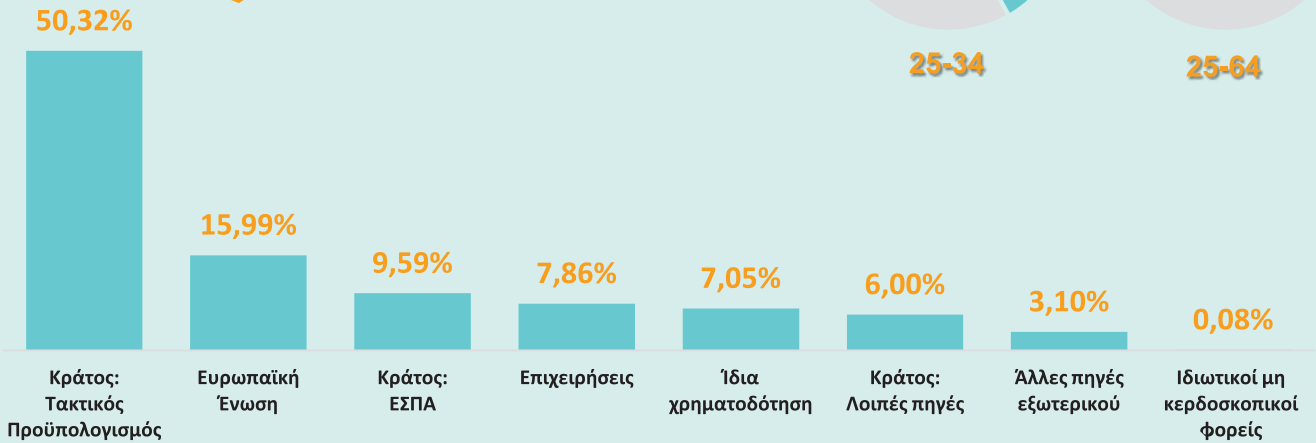
Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης
Hellenic Authority
for Higher Education

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

% πληθυσμού με πτυχίο
Ανώτατης Εκπαίδευσης

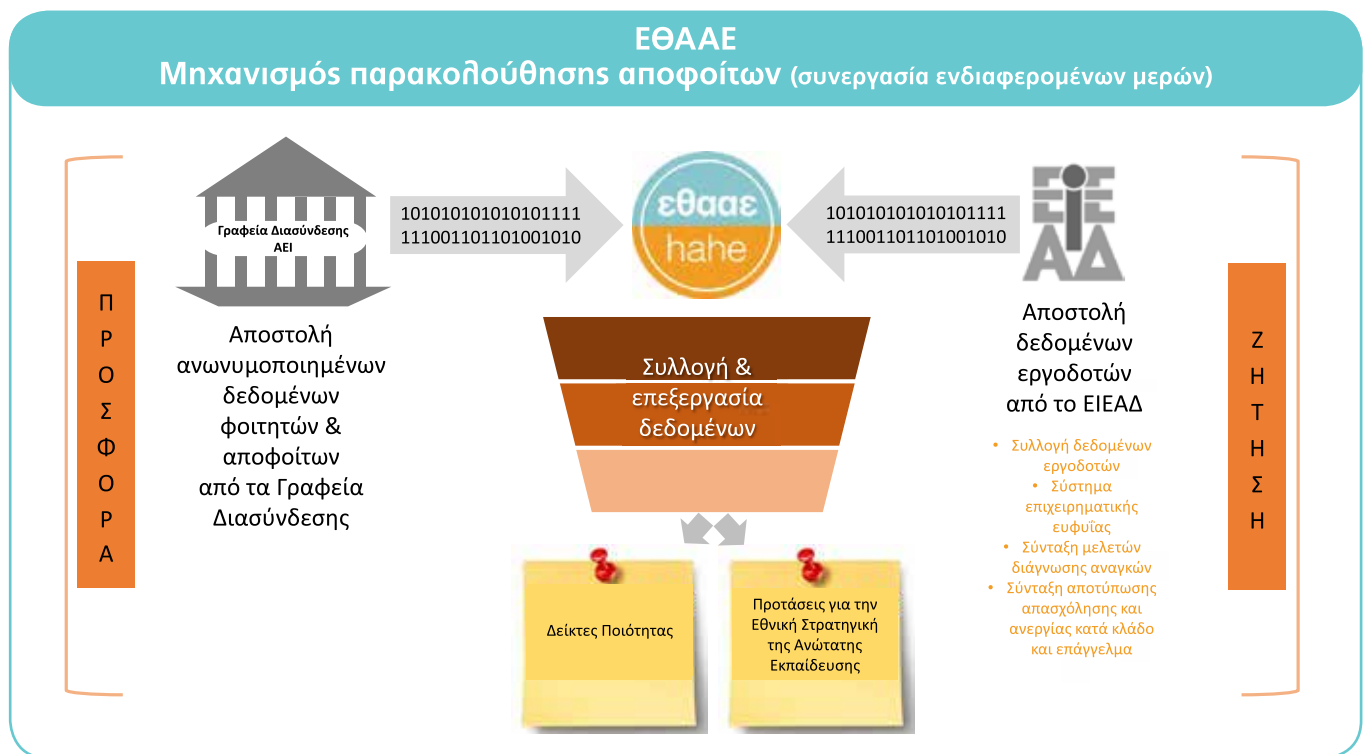

% Δαπανών για Ε&Α, ανά πηγή προέλευσης
στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2019

συστημάτων και του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης αποφοίτων, β) θεσμοθετούνται τα εθνικά κέντρα αναφοράς (national reference point), στα οποία

την Ελλάδα εκπροσωπεί η ΕΘΑΕ, και γ) λαμβάνεται μέριμνα για την επιστημονική και οικονομική υποστήριξη των κρατών μελών σε σχέση με αυτό το θέμα.

Τα συστήματα διακυβέρνησης των Πανεπιστημίων διεθνώς αυξάνουν τις απαιτήσεις για αυτονομία, λογοδοσία και αποτελεσματική διοίκηση.

Σε επίπεδο εσωτερικής (ή ακαδημαϊκής) διακυβέρνησης κυρίαρχη τάση είναι η ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων, τόσο σε σχέση με τα ακαδημαϊκά θέματα όσο και σε σχέση με τα θέματα της διοίκησής τους. Η αυτονομία λειτουργεί παράλληλα και σε μια αδιάρρηκτη σχέση με τη λογοδοσία ώστε να παρέχεται η απαιτούμενη πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ., για την ποιότητα των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών, για την αποδοτική χρήση των οικονομικών πόρων, για τις

περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, κ.α. Γενικά, η βελτίωση της αυτονομίας σταδιακά συνοδεύτηκε από αυξανόμενα επίπεδα λογοδοσίας και τις λεπτομερείς διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν νέες απαιτήσεις για τα όργανα διοίκησης των ιδρυμάτων που αφορούσαν τους τρόπους άσκησης ηγεσίας εντός του ιδρύματος, την επικοινωνία μεταξύ των μονάδων τους, την εκλογή των μελών, την άσκηση διοίκησης με τη χρήση εργαλείων του μανάτζμεντ, τα συστήματα λήψης των αποφάσεων, τη δημιουργία ιδρυματικής ταυτότητας, την ισορροπία μεταξύ συλλογικής και ατομικής ευθύνης στη διακυβέρνηση ακόμη και θέματα εκπροσώπησης ενδιαφερομένων μερών (π.χ. των φοιτητών).

Συμπεράσματα

Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα σημειώνει πρόοδο σε πολλούς τομείς, ιδίως στην έρευνα, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στην ένταση των προσπαθειών για αύξηση της αυτονομίας και της λογοδοσίας των ΑΕΙ. Στον αντίποδα, τα αρνητικά αποτελέσματα που είχε η επί δεκαετίες απουσία εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση καθίστανται εμφανή σε μια σειρά από δείκτες για την κατάσταση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στους οποίους, όπως αναφέρεται πιο πάνω, η Ελλάδα καταλαμβάνει είτε την τελευταία είτε μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ε.Ε. Ιδιαίτερα ανησυχητικοί είναι οι δείκτες που σχετίζονται με τον ρυθμό αποφοίτησης και τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων, που δεν οφείλονται μόνο στην πολυετή οικονομική κρίση αλλά και στις ελλείψεις στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην αποσπασματική σύνδεση των ΑΕΙ με τον παραγωγικό ιστό της χώρας. Για να μπορέσουν τα ΑΕΙ να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους φοιτητές και τους αποφοίτους τους, θα πρέπει να ενισχύσουν την πρακτική άσκηση των φοιτητών και τη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με την αγορά εργασίας. Παράλληλα, τα στρατηγικά σχέδια της πολιτείας και των ιδρυμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν και μεταρρυθμίσεις του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας, ώστε τα γνωστικά αντικείμενα να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της επιστήμης, της παιδείας, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Β' Μέρος: Οι δράσεις της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2020, οργάνωσε και πραγματοποίησε την πιστοποίηση επτά (7) Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και πενήντα επτά (57) Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) των ΑΕΙ.

Τα αποτελέσματα των πιστοποιήσεων αυτών παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Τα συμπεράσματα από την πιστοποίηση των ΕΣΔΠ καταδεικνύουν την ανάγκη για την καθολική εφαρμογή της στρατηγικής διοίκησης, την τεκμηρίωση της ποιότητας, την αύξηση της λογοδοσίας και της εξωστρέφειας.

Από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ που υποβλήθηκαν από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης διαπιστώνονται τα εξής:

- Οι περισσότερες αδυναμίες εστιάζονται σε θέματα στρατηγικού προγραμματισμού και καθολικής εφαρμογής των διαδικασιών ποιότητας, επικαιροποίησης των KPIs και κατάλληλης σύνδεσής τους με τη στοχοθεσία, ενίσχυσης του ΕΣΔΠ (ως προς τη χρηματοδότηση και τη στελέχωση), ουσιαστικότερη αξιοποίηση των δεδομένων και βελτίωση της τεκμηρίωσης των διαδικασιών ποιότητας.
- Υπογραμμίζεται η ανάγκη για την υλοποίηση των συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις και τη συγκρότηση συμβουλευτικών επιτροπών, μέσω των οποίων θα αξιοποιείται με συστηματικό τρόπο η ανάδραση από εσωτερικά και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη.

- Προτείνεται η μεγαλύτερη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και δεδομένων (π.χ. πληροφοριακά συστήματα) για την υποστήριξη λήψης αποφάσεων, η ενίσχυση των υποδομών, η αύξηση του πλήθους και της υποστήριξης του ακαδημαϊκού προσωπικού.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στην πληρότητα του περιεχομένου που παρουσιάζεται στον ιστότοπο του ιδρύματος και τον βαθμό που το περιεχόμενο αυτό είναι επικαιροποιημένο και διατίθεται με δομημένο τρόπο και στα αγγλικά.
- Με σημαντική συχνότητα καταγράφονται συστάσεις που αφορούν στην παροχή κινήτρων στους φοιτητές για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις αξιολογήσεις, την ανάγκη για σύσταση συνδέσμου αποφοίτων και την ενίσχυση της εξωστρέφειας.

Τα συμπεράσματα από την πιστοποίηση των ΠΠΣ καταδεικνύουν την ανάγκη βελτίωσης της δομής και του περιεχομένου των μαθημάτων, τη σύνδεση με την αγορά εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των φοιτητών, τις προσλήψεις και την εξέλιξη του διδακτικού προσωπικού.

Στις εκθέσεις πιστοποίησης των ΠΠΣ καταγράφονται συστάσεις από τις Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, οι συχνότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

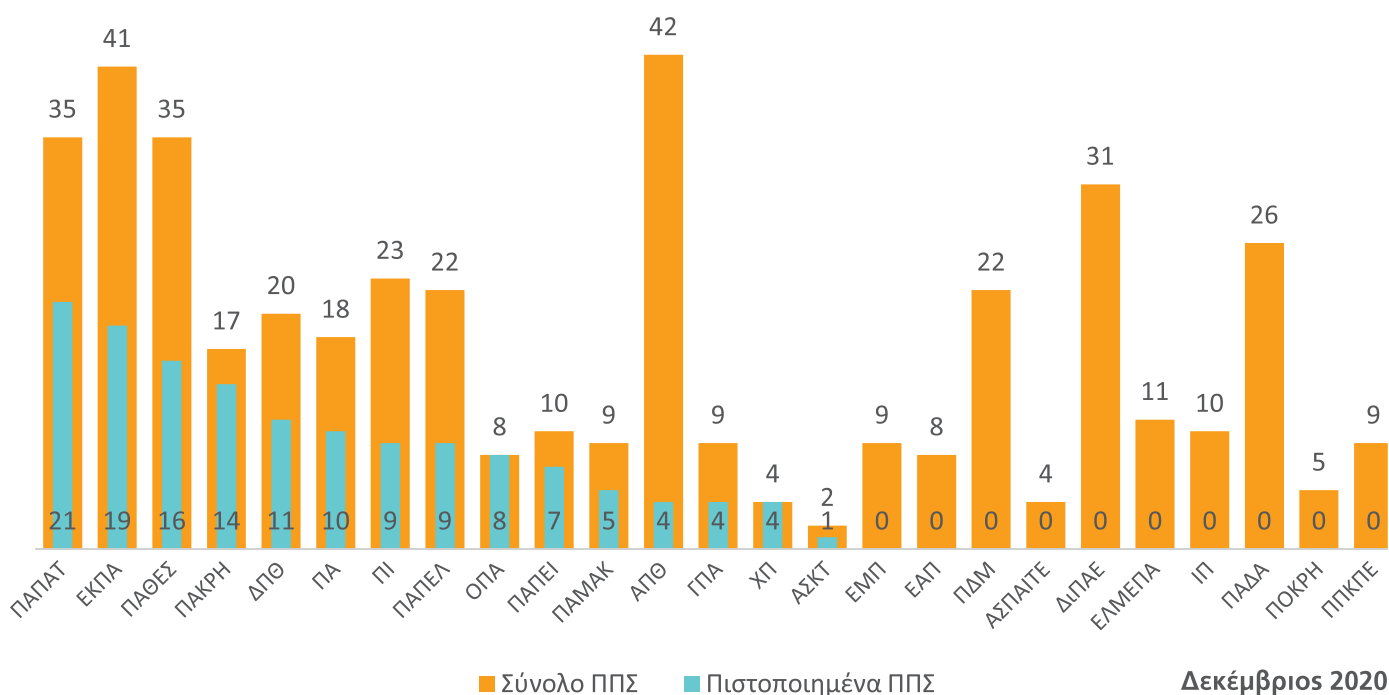
- Οι συστάσεις για την άρση των αδυναμιών εστιάζουν στη βελτίωση της τεκμηρίωσης ποιότητας, της πληρότητας του στρατηγικού σχεδίου, της στοχοθεσίας και των KPIs. Επίσης, οι συστάσεις αφορούν στη βελτίωση της δομής του ΠΣ (θέματα πρακτικής άσκησης, ECTS, μαθήματα στα αγγλικά) και

την επικαιροποίησή του, την αξιοποίηση της ανάδρασης των φοιτητών, τη σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα αλλά και την εξωστρέφεια. Άλλες συστάσεις αφορούν στην αναγνώριση και την επιβράβευση της αριστείας των φοιτητών, την κινητικότητα και την παρακολούθηση της προόδου τους, την αναγκαιότητα θέσπισης κινήτρων για την αύξηση της παρακολούθησης των μαθημάτων, την αξιοποίηση νέων

τεχνολογιών και σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης και διδασκαλίας, τον θεσμό της συμβουλευτικής των φοιτητών και του συστήματος διαχείρισης παραπόνων.

- Συστάσεις έγιναν και για το ακαδημαϊκό προσωπικό, ειδικότερα την ανάγκη για νέες προσλήψεις, υποστήριξη διδασκόντων, κινητικότητα, αναγνώριση και επιβράβευση αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα, σύστημα εξέλιξης προσωπικού. Επιπλέον, προτείνεται η ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενίσχυση των υποδομών και της χρηματοδότησης, η καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας, η συλλογή επιπρόσθετων

δεδομένων (π.χ. ικανοποίηση προσωπικού, σταδιοδρομία αποφοίτων), η μεγαλύτερη αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων. Τέλος, υπογραμμίζεται, μεταξύ άλλων, η ανάγκη υλοποίησης συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις, η αξιοποίηση ανάδρασης των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και η ενίσχυση του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας με τους αναγκαίους πόρους. Ως προς την προβολή των ΠΠΣ προτείνεται αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η επικαιροποίηση ιστοτόπων διαθέσιμων και στα αγγλικά.

Δεκέμβριος 2020

Η ΕΘΑΑΕ στη διάρκεια του έτους 2020

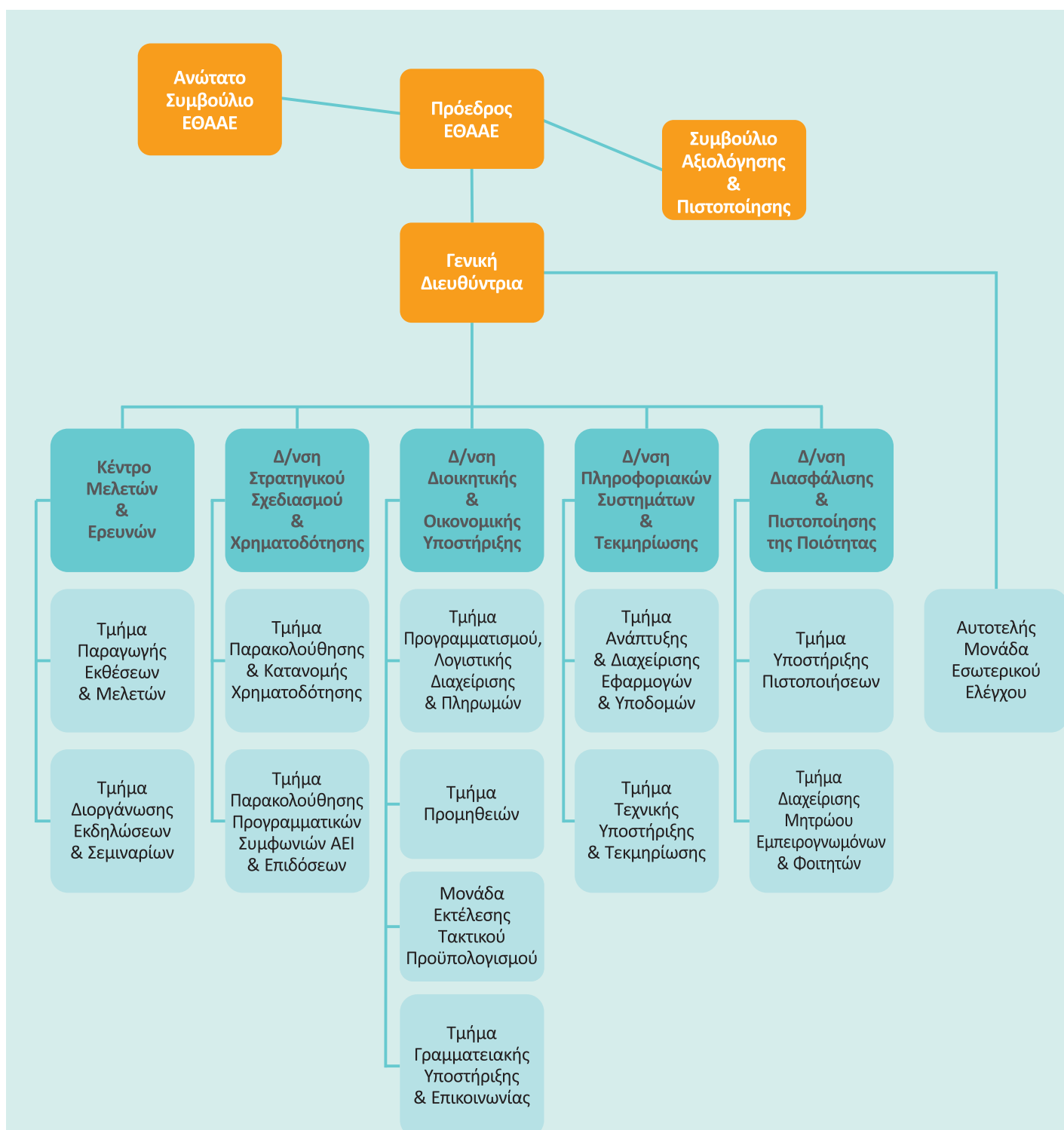
- ✓ Συνέταξε δύο νέα πρότυπα ποιότητας για την πιστοποίηση των (α) Ξενογλωσσών Προγραμμάτων Σπουδών και (β) των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών,
- ✓ Συνέταξε σειρά κριτηρίων για την ίδρυση, μετονομασία, αλληλαγή έδρας των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και κριτηρίων για την υπαγωγή Τμημάτων στο άρθρο 46 του ν.4485/17,
- ✓ Συνέταξε κριτήρια κατανομής της τακτικής χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ καθώς και κριτήρια κατανομής νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ,
- ✓ Σχεδίασε τη χρηματοδότηση δύο Πράξεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ενίσχυση των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ καθώς και τον εθνικό μηχανισμό ιχνηλάτησης αποφοίτων.

Γ' Μέρος: Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ το 2020 προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, οι οποίοι απορρέουν από την αποστολή και τις βασικές της αρμοδιότητες, ως εξής:

- Αναδιοργάνωσε την εσωτερική της λειτουργία, προσαρμόζοντάς την στο νέο θεσμικό πλαίσιο που καθιέρωσε ο ν. 4653/2020.
- Οργάνωσε τις διαδικασίες για την ανάδειξη των οργάνων διακυβέρνησής της.

Η οργανωτική δομή της Αρχής για το 2020:

- Συνέταξε τον νέο Οργανισμό και Εσωτερικό Κανονισμό λειτουργίας και τα υπέβαλε στο ΥΠΑΙΘ προς έκδοση του προβλεπόμενου π.δ.
- Οργάνωσε τη διεξαγωγή 7 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, 56 πιστοποιήσεων ΠΠΣ και 1 πιστοποίησης Ξενογλωσσού ΠΣ, ενώ πραγματοποίησε και εσωτερικό έλεγχο υποβληθεισών προτάσεων πιστοποίησης ΠΠΣ των ΑΕΙ.
- Συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ στις διαδικασίες πιστοποίησης και τις δράσεις διασφάλισης ποιότητας.
- Συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ με δράσεις για την ενημέρωση και την καθοδήγησή τους στα θέματα των αρμοδιοτήτων της.
- Άσκησε τον γνωμοδοτικό της ρόλο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Συμμετείχε σε ευρωπαϊκές και διεθνείς συναντήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, ως μέλος της ΕΝQA και του ΙΝQAAHE.
- Επικοινωνήσε δημόσια τις δράσεις της σε Συνόδους Πρυτάνεων Πανεπιστημίων.
- Διαχειρίστηκε το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του ΕΣΠΑ.

Από τη σύγκριση μεταξύ εθνικών και διεθνών μεγεθών της Ανώτατης Εκπαίδευσης, προκύπτει ότι η Ελλάδα παράγει ένα σχετικά μεγάλο πλήθος πτυχιούχων, επενδύοντας στην αντίστοιχη δημόσια δαπάνη. Ως εκ τούτου, το αναμενόμενο δημόσιο όφελος από την πλήρη αξιοποίησή της στην εθνική οικονομία περιορίζεται, καθώς οι πτυχιούχοι είτε παραμένουν άνεργοι είτε μεταναστεύουν λόγω της έλλειψης προοπτικής εξαιτίας των διαθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας. Επομένως, σημαντικό μέρος της επένδυσης επωφεληθούν οι χώρες στις οποίες οι πτυχιούχοι μεταναστεύουν. Η Ελλάδα φαίνεται να υστερεί και σε βασικούς συντελεστές της Ανώτατης Εκπαίδευσης, οι οποίοι επηρεάζουν το επίπεδο των σπουδών και τη διεθνή θέση των ελληνικών Πανεπιστημίων στις λίστες κατάταξης, όπως είναι η δυσμενής αναλογία διδασκόντων/φοιτητών, τα χαμηλά ποσοστά αποφοίτησης, η ανισορροπία της εκπροσώπησης των φύλων στους διδάσκοντες, ο χαμηλός ρυθμός ανανέωσης του διδακτικού προσωπικού. Αντίστοιχη υστέρηση παρατηρείται και στο σύστημα διακυβέρνησης των ΑΕΙ με αδύναμους θεσμούς αυτονομίας και λογοδοσίας. Ωστόσο, υπάρχουν και αξιοσημείωτες διεθνείς θετικές επιδόσεις της χώρας στα θέματα των ερευνητικών δραστηριοτήτων και τη συμμετοχή της στην ευρωπαϊκή έρευνα, επιδόσεις που παρόλ' αυτά δεν έχουν ακόμη κεφαλαιοποιηθεί και αξιοποιηθεί με την κατάλληλη ερευνητική στρατηγική.

Από τη συνεχιζόμενη διαδικασία πιστοποίησης των ΕΣΔΠ και ΠΠΣ προκύπτει ότι η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης εμφανίζει θετικά στοιχεία και βελτιώ-

τώσεις βάσει των απαιτήσεων πιστοποίησης, ωστόσο εμφανίζει και χρόνιες αδυναμίες, οι οποίες έχουν επίπτωση στα αποκτώμενα ακαδημαϊκά προσόντα των αποφοίτων. Οι αδυναμίες αυτές αφορούν (α) τη δομή των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών και τη μη συστηματική συσχέτισή τους με τις διεθνείς εξελίξεις της επιστήμης, (β) την περιστασιακή σύνδεσή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της οικονομίας, (γ) τον χαμηλό ρυθμό εφαρμογής εσωτερικών διαδικασιών ποιότητας για τον έλεγχο της διδασκαλίας και της μάθησης καθώς και τη χαμηλή συμμετοχή φοιτητών και άλλων ενδιαφερόμενων εξωτερικών φορέων στη διασφάλιση ποιότητας.

Η ΕΘΑΑΕ, η οποία εντός του 2020 απέκτησε νέο θεσμικό πλαίσιο, ονομασία (από πρώην ΑΔΙΠ) και νέες αρμοδιότητες, έχει προβεί στην κατάλληλη αναδιοργάνωση των διαδικασιών της και των δραστηριοτήτων, ώστε να ανταποκριθεί στον αναβαθμισμένο ρόλο που της απονέμει ο νόμος. Στο πλαίσιο αυτό επιχείρησε να υποστηρίξει και να προωθήσει την ποιότητα των ΑΕΙ με την έκδοση νέων προτύπων, κανόνων και οδηγιών, την αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων του ΕΣΠΑ προς όφελος των Ιδρυμάτων, την τακτική επικοινωνία με αυτά και την ενημέρωση της ηγεσίας και των αρμόδιων οργάνων τους. Η ΕΘΑΑΕ προέβη στις κατάλληλες επεξεργασίες και στη διατύπωση εισηγήσεων προς την πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΙΘ για θέματα της εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, τη διάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη, των Ιδρυμάτων και των μονάδων τους καθώς και τη θέσπιση κριτηρίων και δεικτών για την κατανομή της δημόσιας χρηματοδότησης και των θέσεων προσωπικού στα ΑΕΙ.

Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(13/04/2020 – 31/12/2020)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήτσας
Καθηγητής του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Γεώργιος Χρούσος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη

Γεώργιος Δουκίδης
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Χρύσα Κουβελιώτου
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου
George Washington (ΗΠΑ)

Αγγελος Χανιώτης
Καθηγητής στο Ινστιτούτο Προηγμένων
Μελετών (Institute for Advanced Study)
Princeton (ΗΠΑ)

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά
στη διεύθυνση www.ethaae.gr

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(4/05/2020 – 31/12/2020)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήτσας
Καθηγητής του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη

Αναστασιάδης Σπύρος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Λυγερύ Ζωή
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

Νυχάς Γεώργιος-Ιωάννης
Καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Στοιγιαννίδου Αριάδνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Τσαμάκης Δημήτριος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Φουντεδάκη Αικατερίνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Χάληρης Ιωάννης
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Χιόνης Διονύσιος
Καθ. του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,
κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Φίλης Αστέριος
Φοιτητής του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου
Εκπρόσωπος φοιτητών
από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ

Γενική Διευθύντρια

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Συντελεστές Ετήσιας Έκθεσης 2020

Γενική επιμέλεια έκδοσης

Καθηγητής Περικλής Α. Μήτσας

Πρόεδρος

Γενική οργάνωση, επιστημονική επιμέλεια και συντονισμός ύλης

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Γεν. Διευθύντρια

Τεχνική επιμέλεια

Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης

Προϊστάμενος Δ/σης

Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

Συγκέντρωση, επεξεργασία υλικού και συγγραφή κειμένων

Δρ. Λουκάς Ν. Άννινος

Εξωτερικός συνεργάτης

Δρ. Γιάννης Βήκας

Εξωτερικός συνεργάτης

Δρ. Πέτρος Σταυρουλάκης

Εξωτερικός συνεργάτης

Γεωργία Κωστοπούλου

ΜΑ, Προϊσταμένη Τμήματος Γραμματειακής Υποστήριξης και Επικοινωνίας

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

www.ethaae.gr
e-mail: secretariat@ethaae.gr

εηρα.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

